

Arbejde, vækst og velfærd

– kort fortalt

Arbejdsmarkedskommissionen er nedsat af regeringen og skal foreslå reformer, der styrker de offentlige finanser gennem en øget arbejdsindsats. Ifølge regeringens 2015-plan mangler der – med de kendte finanspolitiske prioriteringer – 14 mia. kr. årligt, for at finanspolitikken er holdbar. Arbejdsindsatsen skal derfor øges med det, der svarer til, at mindst 50.000 personer færre skal modtage offentlig forsørgelse og i stedet være i fuldtidsbeskæftigelse til almindelig løn.

Kommissionen skulle oprindelig først fremlægge sine forslag medio 2009. På regeringens anmodning fremlægger Arbejdsmarkedskommissionen imidlertid allerede nu en delrapport med forslag, der giver større beskæftigelse på kortere sigt og styrker de offentlige finanser.

Medio 2009 udgives den endelige rapport, som også behandler en række yderligere temaer, udover dem, kommissionen har behandlet her. Det drejer sig blandt andet om personer, der er længerevarende offentligt forsørgede på grund af helbredsproblemer, handicap mv.

Arbejde, vækst og velfærd

Arbejdsmarkedskommissionen kommer i denne delrapport med sit bud på, hvordan to problemer i Danmark bliver løst. Det ene problem er, at der kommer til at mangle penge i de offentlige kasser, fordi udgifterne i de kommende år vil stige mere end skatteindtægterne. Det andet er, at der er udsigt til mange års mangel på arbejdskraft, hvilket vil få konsekvenser for den økonomiske vækst og velfærden.

Hvis ikke der gennemføres reformer, kommer det offentlige til at mangle 14 mia. kr. om året, og over 100.000 arbejdspladser vil blive nedlagt i løbet af få år. Simplethen fordi for få betaler skat, og fordi der mangler mennesker til at besætte stillingerne.

Begge problemer kan løses. Arbejdsmarkedskommissionen fremlægger her et katalog med 26 konkrete forslag (se boks 1) til reformer inden for fire områder, nemlig: 1) dagpenge, 2) den aktive beskæftigelsesindsats, 3) udenlandsk arbejdskraft og 4) efterløn. Kommissionen vurderer, at disse reformer tilsammen vil øge den økonomiske vækst og beskæftigelsen.

Beregninger viser, at reformerne vil:

- ✓ øge beskæftigelsen på 1-2-års sigt med 33-36.000 personer.
- ✓ øge beskæftigelsen på 5-10-års sigt med op mod 114.000 personer.
- ✓ give en varig forbedring af de offentlige finanser på ca. 14 mia. kr. om året.

Tabel 1. Effekter på beskæftigelse og offentlige finanser

	Beskæftigelse, 1-2 års sigt, antal pers.	Beskæftigelse, 5-10 års sigt, antal pers.	Varig effekt på offentlige finanser, mia. kr. pr. år
Et tidssvarende dagpengesystem	5.000	20.000	6
Den aktive beskæftigelsesindsats	2-3.000	7.000	2
Udenlandsk arbejdskraft	1-3.000	5.000	0-1/4
Efterløn	25.000	84.000 ¹⁾	6
I alt	33-36.000	114.000	14

1) Fra omkring 2035 vil effekten på beskæftigelsen af fremrykningen være ophørt, og den eneste tilbageværende vil være effekten af øget pensionsmodregning.

Anm.: Alle tal er behæftet med en vis usikkerhed. Som udgangspunkt angives de isolerede effekter af de pågældende forslag. Men da forslag kan spille sammen på tværs er det ikke i alle tilfælde muligt at lægge de anførte effekter af forslagene sammen.

Beskæftigelsen øges med 114.000 personer, hvis alle Arbejdsmarkedskommissionens forslag bliver gennemført. Den offentlige økonomi bliver forbedret med ca. 14 mia. kr.

Boks 1. **Arbejdsmarkedskommissionens 1. delrapport,
Arbejde, vækst og velfærd: Forslagskatalog**

Forslag vedr. dagpenge

- Dagpengeperioden forkortes fra 4 til 2 år. Det overvejes at lade perioden variere med konjunkturerne.
- Genoptjeningskravet øges fra 26 til 52 uger inden for 3 år.
- Dagpengesatsen beregnes på grundlag af lønindkomsten de sidste 52 uger.
- Ungereglene i dagpenge- og kontanthjælpssystemet udvides til at omfatte 25-29-årige uden børn.
- Dimittendsatsen reduceres til 50 pct. af den maksimale dagpengesats efter ½ år for personer uden børn. Krav om 1 års forudgående a-kassemedlemskab (til nedsat kontingent).
- Ledige skal varsle ferie i bedre tid.
- Bidraget til arbejdsløshedsforsikring halveres for unge under 30 år.
- Forsikringsbidraget nedsættes, og efterlønsbidraget øges tilsvarende for personer over 30 år.

Forslag vedr. den aktive beskæftigelsesindsats

Den aktive indsats for ledige dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere deles op i tre faser:

Fase 1 Jobsøgning – i op til 6 måneder:

- Alle ledige har ret og pligt til en uges jobsøgnings- og afklaringsforløb senest efter 3 måneder.
- Kontakten med den ledige intensiveres, så der holdes samtaler hver anden uge.

Fase 2 Virksomhedspraktik – senest efter 6 måneder:

- Aktiveringstilbud senest efter 6 måneder (mod nu efter 9 måneder).
- Jobtrettet aktiveringsindsats primært i form af 4 ugers virksomhedspraktik. Der kan igangsættes uddannelsesforløb af op til 6 ugers varighed i forbindelse med den konkrete virksomhedspraktik.
- Harmonisering af regler for ledige under 30 år, herunder aktiveringstilbud efter 3 måneder for alle dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere under 30 år.

Fase 3 Løntilskud – efter et års ledighed:

- Udvidet kvalificeringsindsats, der i overvejende grad skal bestå af løntilskud. Uddannelsesaktivering kan benyttes i begrænset omfang.
- Uddannelsesstilbud på mere end 6 ugers varighed målrettes ledige, som ikke i forvejen har kvalifikationer på områder med gode beskæftigelsesmuligheder.
- Intensiv aktivering efter 2½ års ledighed bortfalder for dagpengeledige – som følge af afkortelse af dagpengeperioden.

Andre forslag

- Voksenlærningeforløb målrettes personer over 30 år uden kompetencegivende uddannelse.
- Muligheden for 6 ugers selvvalgt uddannelse for dagpengeledige afskaffes.

Forslag vedr. udenlandsk arbejdskraft

- Beløbsgrænsen i jobkortordningen nedsættes fra 375.000 kr. til 300.000 kr.

Forslag vedr. efterløn

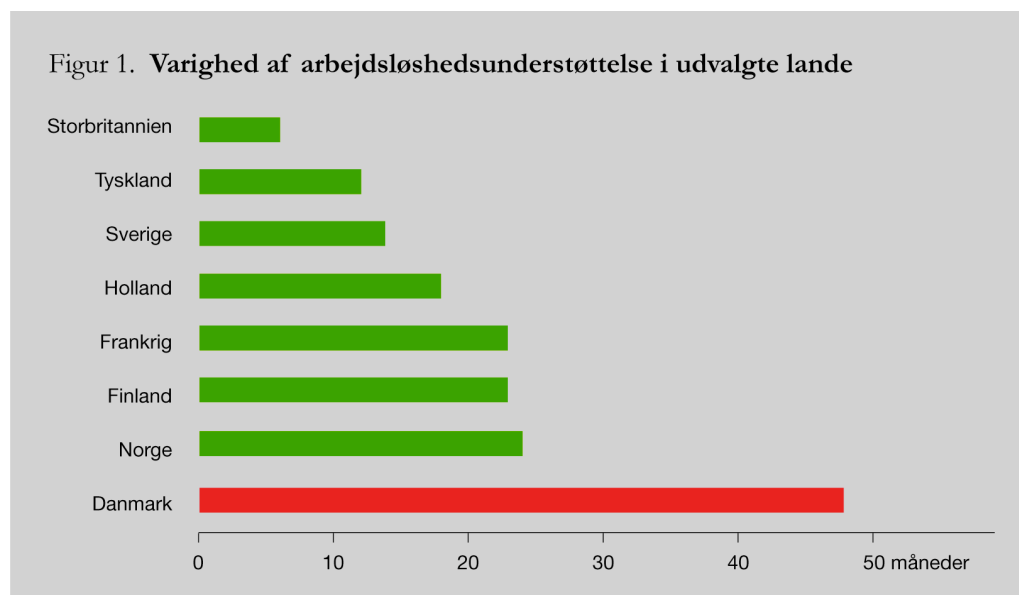
- Fremrykket indfasning af højere efterløns- og folkepensionsalder.
- Fremrykket indfasning af højere efterløns- og folkepensionsalder og efterlønsperiode på 4 år.
- Pensionsmodregning og lavere ydelse ved overgang til efterløn inden det 63. år.
- Pensionsmodregning i hele efterlønsperioden.
- Større skattefri præmie finansieret af højere efterlønsbidrag.
- A-kasser skal informere bedre om regler for arbejde ved siden af efterløn, og arbejdsmarkedets parter opfordres til at sikre bedre muligheder for gradvis tilbagetrækning.

1. Et mere tidssvarende dagpengesystem

Forslag: Dagpengeperioden skal sættes ned, så ledige fremover højst kan modtage dagpenge i 2 år indenfor en 3 års periode.

Grundidéen med det danske dagpengesystem er, at det giver både virksomheder og borgere nogle fordele. Virksomhederne har en fleksibel adgang til at ansætte og afskedige arbejdskraft. Borgerne har et dagpengesystem, der giver de, som bliver ramt af ledighed, en sikker indkomst.

Men der er en risiko forbundet med retten til høje ydelser i lang tid: Risikoen er, at ledige ikke er aktive nok i deres jobsøgning. Det har negative konsekvenser for samfundet, især når der – som nu – er mangel på arbejdskraft. Som det fremgår af figur 1 har Danmark en særdeles lang dagpengeperiode sammenlignet med vores nabolande.

Kilde: Finansministeriet og OECD: Benefits and Wages 2007.

Anm.: Arbejdsløshedsunderstøttelsens varighed afhænger i nogle lande af alder, forsørgerstatus og arbejdsmarkedserfaring. Her er der angivet tal for en 40-årig ugift mand uden børn, med 22 års erfaring på arbejdsmarkedet. Blandt de 29 OECD-lande har Belgien og Island længere dagpengeperioder end Danmark. Her er dagpengeniveauet imidlertid betydeligt lavere end i Danmark.

Dagpengeperioden er i Danmark markant længere end i de lande, vi normalt sammenligner os med. I Sverige kan man få dagpenge i knap 14 måneder, mens perioden i Danmark er fire år.

Forklaringen på, at kommissionen foreslår en *kortere dagpengeperiode*, skal ikke findes i den aktuelle situation med meget lav ledighed. Lige nu er det nemlig ret få personer, som har modtaget dagpenge mere end to år i træk. Den kortere periode skal derimod sikre, at beskæftigelsen er højere i både høj- og lavkonjunkturer. Konsekvensen bliver nemlig, at ledige i alle faser af ledighedsforløbet er mere ak-

tive og målrettede i deres søgen efter nyt arbejde. På kort sigt vil forslaget især virke ved, at ledigheden stiger mindre, end den ellers ville have steget, når konjunkturerne bliver dårligere.

Kommissionen har skitseret en *alternativ dagpengemodel*, hvor dagpengeperioden varierer med konjunkturerne. Når økonomien har det godt, er perioden 1½ år, mens den sættes op til 2½ år under en lavkonjunktur. Idéen er enkel: Modellen indebærer fokus på jobsøgning, når der er mangel på arbejdskraft. Og øger den økonomiske sikkerhed for den enkelte, når konjunkturerne er dårlige. Der udestår dog en række analyser og overvejelser, før kommissionen kan fremlægge et konkret forslag.

I dag kan man *genoptjene* retten til dagpenge ved blot at arbejde to måneder om året. Når man én gang har optjent ret til dagpenge, så kan man – i princippet ubegrænset – bevare retten med korte vikariater frem for fast arbejde. Derfor foreslår kommissionen, at genoptjeningskravet øges, så man fremover skal arbejde mindst fire måneder om året for at bevare retten til dagpenge.

Herudover foreslår kommissionen ændringer i de *særlige dagpengeregler for nyuddannede*. Som den eneste gruppe har nyuddannede ret til a-dagpenge, uden på forhånd at have ydet lønarbejde for den – og den ydelse, de kan få, er markant højere end den SU, de har været vant til. De bør have en øget tilskyndelse til at påbegynde et job i umiddelbar forlængelse af studieafslutningen.

Kommissionen foreslår endvidere at hæve aldersgrænsen for de *særlige dagpenge- og kontanthjælpsregler for unge*. I dag gælder reglerne for unge op til 24 år. Men aldersgrænsen bør flyttes til 29 år. Hermed modvirkes, at unge fastholdes i ledighed frem for at uddanne sig eller komme i job.

En kortere dagpengeperiode vil næppe medføre, at nævneværdigt færre forsikrer sig mod ledighed. Forholdet mellem, hvad det koster at være med i en a-kasse og den mulige dagpengeudbetaling vil fortsat være meget gunstigt med en dagpengeperiode på 2 år. I øvrigt har de afkortninger af dagpengeperioden, som blev gennemført i 1990'erne, ikke haft nogen observerbar effekt på andelen af dagpengeforsikrede.

Der er heller ikke noget behov for at sætte dagpengesatsen op for at gøre det mere attraktivt at forsikre sig mod ledighed. Udviklingen de senere år har nemlig vist, at de, der ved ledighed har den laveste compensation i forhold til hidtidig løn – faglærte og akademikere – i samme grad som tidligere er med i en a-kasse. For akademikere har der endda været tale om stigende tilslutning.

Over de seneste 12-13 år har der samlet set været et beskedent fald i andelen, der forsikrer sig – fra ca. 78 pct. i 1993 til 75 pct. i 2006 – men faldet er udelukkende sket blandt unge under 30 år og blandt kortuddannede.

I forhold til de *unge under 30 år* foreslår kommissionen, at a-kasse-kontingentet sættes ned til det halve. Det kan nemlig ikke udelukkes, at de nuværende særlige ungeregler – og kommissionens forslag om at hæve aldersgrænsen – betyder, at unge synes, de får for lidt ud af at forsikre sig mod ledighed.

Det vil i al almindelighed være en god idé at styrke tilskyndelsen til at tegne forsikring mod ledighed – uden dog samlet set at gøre det billigere at være i a-kasse og betale til efterlønsordningen. Derfor foreslår kommissionen at *nedsætte a-kasse-kontingentet* for personer over 30 år og til gengæld *hæve kontingentet til efterlønsordningen* med et tilsvarende beløb.

Effekt: Kommissionen vurderer, at dagpengereformen vil øge beskæftigelsen med ca. 20.000 på lidt længere sigt. Ved en hurtig indførelse kan der på 1-2 års sigt opnås en beskæftigelseseffekt på 4-5.000 personer. Reformen forbedrer de offentlige finanser med ca. 6 mia. kr. om året.

2. Den aktive beskæftigelsesindsats

Forslag: Kommissionen foreslår, at den aktive indsats fremrykkes og målrettes. For såvel ledige på dagpenge som kontanthjælp deles indsatsen op i tre faser – jobsøgning, virksomhedspraktik og løntilskud.

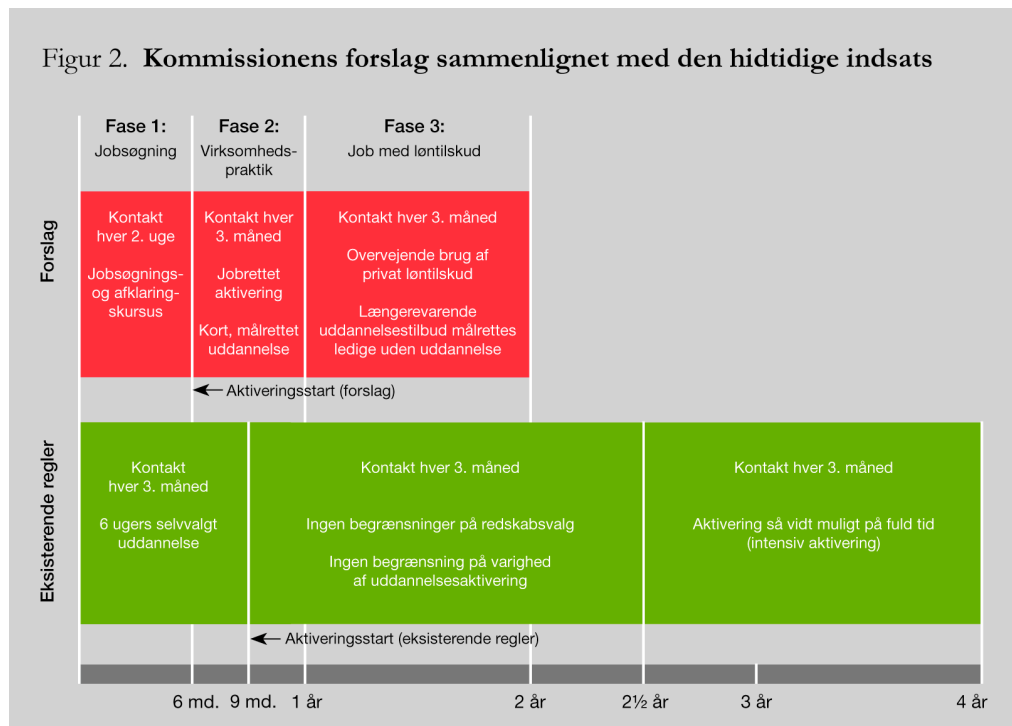
Idéen med den aktive beskæftigelsesindsats er at styrke den lediges tilskyndelse til – og forudsætninger for – at komme hurtigt i beskæftigelse. Via indsatsen afprøves det også, om den ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Gennem de seneste 15 år er der lavet mange reformer af beskæftigelsesindsatsen. Indsatsen har i dag et betydeligt omfang og kræver mange ressourcer. Ca. 25-30 pct. af alle ledige er i aktivering. Men der kan gå lang tid, før den lediges fleksibilitet med hensyn til at søge arbejde på nye områder – geografisk og fagligt – bliver udfordret. I dag går der op til ni måneder, før den ledige har ret til aktivering. Det er for længe, når arbejdsmarkedet mangler arbejdskraft.

Samtidig bør indsatsen i højere grad end i dag målrettes til hver enkelt ledig. Den ledige skal have netop det tilbud, der giver størst mulighed for, at han eller hun kommer hurtigt i beskæftigelse. Mange undersøgelser viser, at aktiveringen ofte fastholder ledige ekstra længe på offentlig forsørgelse.

Der kan med fordel sættes tidligt ind med kortvarige jobbrettede tilbud, der ikke fastholder ledige i ledighed. Den foreslåede afkorting af dagpengeperioden kan frigøre ressourcer, som i dag anvendes til aktivering af langtidsledige. Tilbuddene i den tidlige indsats skal konsekvent vælges ud fra, hvad der giver hver enkelt ledig de bedste muligheder for hurtigt at finde et arbejde.

Figur 2. Kommissionens forslag sammenlignet med den hidtidige indsats

Arbejdsmarkedskommissionen foreslår, at den aktive indsats fremrykkes. Aktiveringen skal starte allerede efter seks måneder. I dag starter den efter ni måneder.

Fase 1: Jobsøgning – i op til seks måneder: Alle, der bliver ledige, har fra dag ét pligt til intensiv jobsøgning. Og de har ret og pligt til at deltage i en uges jobsøgnings- og afklaringskursus senest efter tre måneder. Derudover skal kontakten med den ledige intensiveres, så der holdes samtaler hver anden uge.

Forløbet i fase 1 skal munde ud i en aftale med den ledige om, hvilke typer af job vedkommende – givet sine forudsætninger og situationen på arbejdsmarkedet – skal søge målrettet efter. Derved øges mulighederne for, at den ledige hurtigt får nyt arbejde.

Fase 2: Virksomhedspraktik – senest efter seks måneder: Ledige, der ikke er kommet i arbejde i løbet af de første 6 måneder, skal i virksomhedspraktik i fire uger på fuld tid i den private eller offentlige sektor. Praktikken skal, så vidt muligt, foregå inden for det område, der er aftalt i forbindelse med jobsøgnings- og afklaringsforløbet. Praktik kan kombineres med korte kurser, hvis kurset har væsentlig betydning for varetagelse af den jobfunktion, der afprøves i virksomhedspraktikken.

Fase 3: Job med løntilskud – efter et års ledighed: Ledige, der ikke er kommet i arbejde i løbet af det første år, skal have en udvidet jobtræning- og kvalificeringsindsats med hovedvægt på længerevarende forløb med løntilskud. For nogle ledige vil det i denne fase være relevant med kompetenceudvikling gennem uddannelse. Uddannelse ud over seks ugers varighed tilbydes kun ledige, som mangler kvalifikationer på et område med gode beskæftigelsesmuligheder.

Der er ingen grænse for, hvor længe man kan være på kontanthjælp. Derfor skal der – som hidtil – være gentagen aktivering for ledige på kontanthjælp, der ikke kommer i arbejde inden for to år.

Formålet med opdelingen i tre faser er en gradvis skærpelse af målretningen og af varigheden af de aktive tilbud: I starten hyppig kontakt, et enkelt kort kursus og relativ bred jobsøgning. Derefter fokus på jobfunktioner, der indebærer størst mulighed for, at den ledige får et arbejde. Og endelig længerevarende job med løntilskud, som er forholdsvis effektivt til at få de relativt få, der ikke finder arbejde i løbet af det første år, i arbejde.

Målretning af indsatsen styrkes yderligere ved at ret til selvvalgt uddannelse på dagpenge afskaffes; at voksenlærlingeordningen forbeholdes personer på 30 år, som ikke har en kompetencegivende uddannelse i forvejen; samt at der generelt sker en direkte kobling mellem de uddannelsesstilbud, der gives, og konkrete jobfunktioner.

Effekt: Kommissionen vurderer, at reformer af den aktive beskæftigelsespolitik kan få en effekt, der svarer til ca. 7.000 beskæftigede på længere sigt. Ved en hurtig ikrafttræden (sammen med dagpengereformen) kan der opnås en beskæftigelseeffekt på 2-3.000 personer på 1-2 års sigt. Den øgede beskæftigelse forbedrer de offentlige finanser med ca. 2 mia. kr. (Det forudsættes, at udgifterne til den aktive beskæftigelsesindsats ikke skal være større end i dag)

3. Udenlandsk arbejdskraft

Forslag: Arbejdsmarkedskommissionen foreslår, at jobkortordningens beløbsgrænse sættes ned fra 375.000 kr. til 300.000 kr.

I de senere år har udenlandsk arbejdskraft ydet et væsentligt bidrag til beskæftigelsesfremgangen og har formentlig medvirket til at forlænge det økonomiske opsving. Der har især været tale om arbejdstagere fra de nye østeuropæiske EU-lande, indvandring af kvalificeret arbejdskraft via særlige ordninger (især jobkortordningen) og et større antal pendlere fra især Sverige og Tyskland. Udenlandsk arbejdskraft medvirker til at gøre arbejdsmarkedet mere fleksibelt og kan således også have en positiv virkning på beskæftigelsesmulighederne for danskere.

Men i forhold til den offentlige finansiering vil udenlandsk arbejdskraft højst have en beskedent positiv virkning, da den øgede skattebetaling ledsages af rettigheder til offentlige ydelser.

I de kommende år vil befolkningsudviklingen betyde, at der kommer til at mangle arbejdskraft. Man kan ikke forvente, at hullet bliver fyldt ud fra vore nabolande – uanset, at de almindelige regler for arbejdskraftens frie bevægelighed fra de øvrige EU-medlemslande til Danmark vil gælde fra og med næste år. De andre lande står nemlig også over for en aldrende befolkning. Og de nye EU-lande oplever en kraftig vækst, hvilket gør, at de selv vil efterspørge mere arbejdskraft.

Som reglerne er i dag, kan virksomheder, via den såkaldte jobkortordning, ansætte udlændinge, der har en videregående uddannelse på et område med arbejdskraftmangel eller som får en løn svarende til mindst 375.000 kr. årligt. Men ordningen bliver ikke brugt i noget stort omfang. I 2007 blev der i alt givet lidt over 1.700 jobkort.

Arbejdsmarkedskommissionens forslag om at nedsætte indtægtsgrænsen vil åbne en stor del af det danske arbejdsmarked for udlændinge. Omkring tre ud af fire fuldtidsstillinger på det danske arbejdsmarked har således en samlet årlig aflønning på 300.000 kr. eller derover.

Effekt: Det er ikke muligt at vurdere effekten med stor sikkerhed. En forsigtig vurdering er, at forslaget kan muliggøre ansættelse af yderligere i størrelsesordenen 5.000 udlændinge. Den øgede beskæftigelse af udlændinge kan medføre en beskedent forbedring af de offentlige finanser (op til i størrelsesordenen ¼ mia. kr.)

4. Efterløn

Forslag: Arbejdsmarkedskommissionen foreslår, at velfærdsaftalens forøgelse af efterløns- og folkepensionsalderen fremrykkes med ti år, så den indføres fra 2009 i stedet for fra 2019, dvs. efterlønsalderen hæves med ½ år i hvert af årene 2009-12. Fra 2015 justeres aldersgrænserne i takt med udviklingen i levetiden.

I dag forlader mange velkvalificerede 60-64-årige arbejdsmarkedet. Langt de fleste, fordi de går på efterløn. Mange beskæftigede har en relativ lille økonomisk tilskyndelse til at blive på arbejdsmarkedet, når de opfylder betingelserne for efterløn.

I 2006 vedtog Folketinget – blandt andet på grund af den fortsatte stigning i levetiden – at efterløns- og folkepensionsalderen skal øges om 10 år. Arbejdsmarkedskommissionen har noteret sig de politiske udmeldinger vedrørende justeringer af efterlønsordningen.

Det er imidlertid kommissionens vurdering, at det vanskeligt kan lade sig gøre effektivt at modvirke den faldende beskæftigelse og styrke de offentlige finanser med 14 mia. kr. årligt uden at gennemføre ændringer i efterlønnen. Alternativet skulle i givet fald være, at arbejdsmarkedets parter blev enige om justeringer i arbejdstids- og ferieregler, som effektivt fik arbejdstiden for de beskæftigede markant i vejret.

Senere tilbagetrækning eller højere arbejdstid for de beskæftigede er samtidig de eneste muligheder for inden for en kortere årrække at afhjælpe den vedvarende mangel på arbejdskraft inden for eksempelvis uddannelsessektoren, plejesektoren og sundhedsvæsenet. På sundhedsområdet skønnes der om 10 år at mangle omkring 20 pct. af det nuværende antal ansatte på sygehusene.

Inden for centrale velfærdsområder er der stort set ingen ledighed, jf. tabel 2. Mangelsituationer kan derfor ikke afhjælpes gennem reformer af dagpenge og den aktive beskæftigelsesindsats. Og den kan heller ikke – inden for en overskuelig tid – afhjælpes via reformer på sygedagpenge- og førtidspensionsområdet eller initiativer i uddannelsespolitikken.

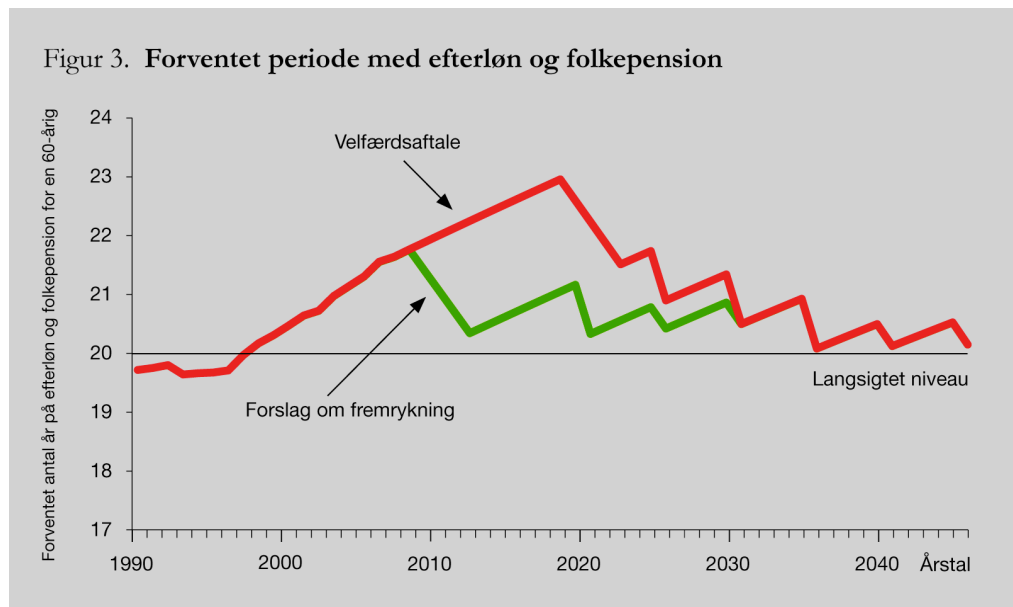
Tabel 2. **Ledige og efterlønsmodtagere fordelt på udvalgte a-kasser**

	Ledighed, 1. halvår 2008	Efterløn, 1. kvartal 2008
	Antal	Antal
Sygeplejersker m.fl. (DSA)	170	3.200
Folkeskolelærere (DLF's a-kasse)	800	5.800
Offentligt ansatte (FOA's a-kasse)	2.200	17.600
HK's a-kasse	5.100	21.600
Ufaglærte (3F's a-kasse)	11.500	27.900
Metalarbejdere	1.100	5.700
Ingeniører (IAK)	670	1.500

Det fremgår af tabel 2, at der stort set ingen ledige er på mange af de områder, hvor der mangler arbejdskraft. Men inden for de samme områder er der mange, som har trukket sig tilbage på efterløn. F.eks. er hele 3.200 sygeplejersker på efterløn, mens kun 170 er ledige.

De allerede vedtagne ændringer i efterlønnen indebærer, at seniorer – på lang sigt – får mulighed for at trække sig tilbage, så de i gennemsnit har 20 år på efterløn og folkepension. Det svarer til den tid, som seniorgenerationerne fra slutningen af 1990'erne forventes at få på efterløn og folkepension.

Figur 3. Forventet periode med efterløn og folkepension

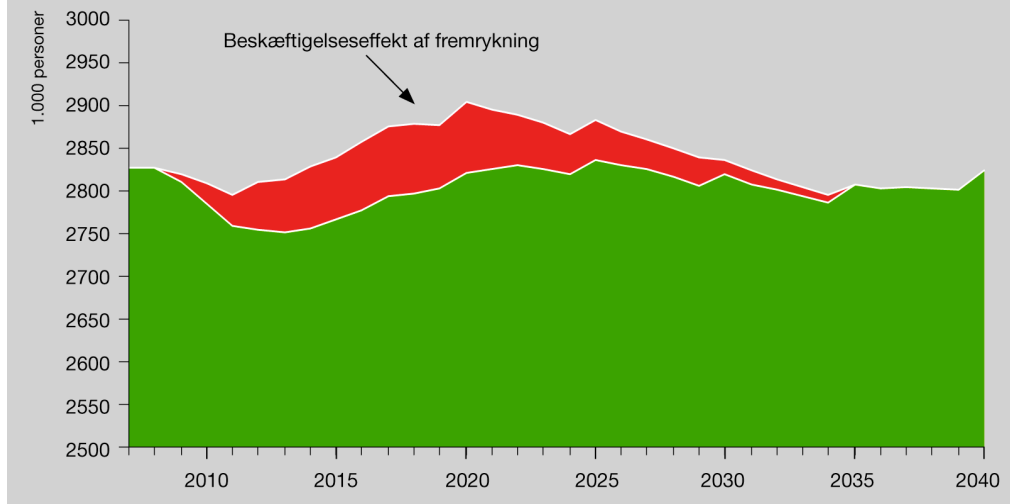
Kilde: DREAMs befolkningsprognose og egne beregninger.

Af figur 3 fremgår, at en enkelt generation står til at få markant længere tid end andre på efterløn og folkepension. Mens det normale hidtil – og i fremtiden – er ca. 20 år, så har personer, der bliver 60 år inden for de næste 10 år, udsigt til at få op til 23 år.

Men fordi man har valgt at udsætte indfasningen af de nye regler til 2019, er der én gruppe seniorer, som får udsigt til et længere liv som tilbagetrukne. Nemlig de, der er 60 år i dag, eller som bliver det inden for de næste ti år. Som det fremgår af figur 3, har de nuværende 60-årige udsigt til i gennemsnit mindst $21\frac{1}{2}$ år med efterløn og folkepension. Og personer, der bliver 60 år inden for de næste 10 år, vil have op til 23 år med efterløn og folkepension.

Hvis man følger kommissionens forslag om at fremrykke velfærdsaftalens indfasning af øget efterløns- og folkepensionsalder, så er konsekvensen, at de nuværende seniorer i højere grad bliver ligestillet med fortidens og fremtidens seniorer.

Figur 4. Forventet udvikling i beskæftigelsen 2007-2040 ved fremrykning af de planlagte forhøjelser af efterløns- og folkepensionsalderen fra 2019 til 2009

Kilde: Finansministeriet: Mod nye mål – Danmark 2015 og Økonomisk Redegørelse, august 2008 samt egne beregninger.

Det vil have en væsentlig effekt på beskæftigelsen, hvis det bliver besluttet at fremrykke velfærdsaftalens forøgelse af efterløns- og folkepensionsalderen med ti år, så den indføres fra 2009 i stedet for fra 2019.

Kommissionen foreslår også, at den såkaldte 2-års-regel ændres til en 3-års-regel. I dag har man ret til den fulde efterlønsydelse, hvis man venter to år med at starte sin efterløn, dvs. typisk til det 62. år. Starter man før, får man mindre, og ydelsen bliver reduceret, hvis man har pensionsopsparing.

Denne 2-års-regel har haft en markant effekt på tilbagetrækningsmønstret blandt de efterlønsberettigede, som har pensionsordninger. Mange vælger at udskyde efterlønsalderen til det 62. år. Ændres 2-års-reglen til en 3-års-regel, vil det formentlig få en væsentlig del af dem, der nu trækker til sig tilbage som 62-årige, til at vente yderligere et år med at gå på efterløn.

Forslaget om at hæve aldersgrænsen fra 62 år til 63 år vil øge arbejdsudbuddet, og det kan gennemføres, uanset om indfasningen af de højere aldersgrænser for efterløn og folkepension fremrykkes eller ej.

Effekt: Fremrykning af reguleringen af efterløns- og pensionsalder til 2009 vil kunne øge beskæftigelsen med op til 80.000 personer i en årrække, hvor arbejdsstyrken ellers ville falde kraftigt. På 2 års sigt er effekten 25.000 personer. Forslaget forbedrer de offentlige finanser med ca. 5 mia. kr. om året. Effekten af at hæve alderen for pensionsmodregning vil være ca. 4.000 flere i beskæftigelse. Dette vil forbedre de offentlige finanser med knap 1 mia. kr. årligt.

5. Er der andre veje?

Kommissionen har taget udgangspunkt i de eksisterende aftaler om arbejdstid mv. på arbejdsmarkedet. Men kravene til, hvor langt man er nødt til at gå ad reformvejen, bliver reduceret, hvis arbejdsmarkedets parter indgår nye aftaler, der effektivt øger den faktisk præsterede arbejdstid for de beskæftigede.

Hvis de beskæftigede i gennemsnit arbejdede flere timer, ville det mindske både manglen på arbejdskraft og det offentlige finansieringsproblem. Problemet med finansiering ville forsvinde, hvis alle, der allerede er i job, i gennemsnit arbejdede én time mere om ugen. Eller hvis alle byttede en uges ferie ud med betalt arbejde.

Kommissionen vil i sit fortsatte arbejde bl.a. fokusere på arbejdsudbuddet blandt mennesker, der er længerevarende offentligt forsørgede på grund af helbredsproblemer, handicap mv.

Kommissionen vil også fokusere på integration, øget arbejdstid for deltidsbeskæftigede, hurtigere færdiggørelse af uddannelse og en række forhold omkring de offentlige systemer på beskæftigelsesområdet. Kommissionen vil herudover se på muligheder for forebyggelse af langvarigt sygefravær og udstødning fra arbejdsmarkedet, blandt andet gennem bedre arbejdsmiljø.

Man vil givet kunne skabe en beskæftigelsesfremgang ved at gennemføre reformer i forhold til disse områder. Men det vil ikke få nogen effekt på kort sigt.

Kommissionen vurderer samtidig, at de temaer, som kommissionen har behandlet i denne runde, vil skulle bidrage med hovedparten af forbedring af de offentlige finanser, som er nødvendig for at finansiere de offentlige udgifter i 2015-planen.